Dacia Aureliană

Revista românilor din Timoc

«Astra Română Pentru Banat, Porţile de Fier şi Românii de Pretutindeni»

Cont BCR Timişoara: *RO33 RNCB 0249022489120001*
Cod fiscal: 3981842

Nr. CXIII

De la preot condamnat la puşcărie, la vicar pentru 300.000 de români din Serbia de Nord-Est

Boian Alexandrovici, celebrul preot român care a fost condamnat la puşcărie de către Tribunalul din Negotin, fiindcă a zidit, în 2004, prima biserică românească în Malainița, Serbia de Nord-Est, a fost numit vicar al Bisericii Ortodoxe Române pentru cei peste 300.000 de români din ținuturile istorice Timoc, Morava, Homolie şi sudul Dunării.

Misiunea de a ridica alte biserici româneşti

PS Daniil, Întâistătătorul Episcopiei BOR „Dacia Felix", cu sediul la Vârşeț, Serbia, a declarat că ridicarea la rang de vicar a preotului-martir Boian Alexandrovici s-a făcut printr-o decizie chiriarhală, el continuând să activeze şi ca protopop al Protopopiatului „Dacia Ripensis", care administrează parohiile din Serbia de Nord-Est. „Noua funcție a părintelui Boian Alexandrovici este o recunoaştere a tot ce a făcut el pentru renaşterea, după aproape 180 de ani de sete duhovnicească, a BOR în această parte a Serbiei, unde autoritățile administrative şi ecleziastice sârbe au împiedicat, după 1833, ascultarea de către români a slujbelor în limba română şi săvârşirea ritualurilor şi tradițiilor bisericeşti strămoşeşti', a afirmat PS Daniil. Vicarul Boian Alexandrovici are misiunea de a sprijini zidirea altor biserici româneşti pe vetrele în care cândva domnii români şi comunitățile locale au ridicat întru credință sfinte lăcaşe de cult, care, datorită vicisitudinilor istoriei, au fost demolate sau trecute în inventarul Bisericii Ortodoxe Sârbe.

Acum şapte ani, nu aveai voie să te rogi în limba română

Cu acelaşi prilej, pe lista parohiilor existente din Morava, Timoc, Homolie şi sudul Dunării – Malainița şi Remesiana, Clococeavăț, Gorneana, Horreum Margi şi Isacova, Nigotin, Aquae şi Sârmănovaț, Țârnaica, Bor, Geanova, Dupliana, Metonița şi Zlocucea – au mai fost adăugate Kladova şi Cucevo.

Boian Alexandrovici a precizat că în zonele româneşti din Serbia de Nord-Est, unde în urmă cu aproape şapte ani, nici nu aveai dreptul să te închini sau să spui o rugăciune în limba română, se află deja ridicate două biserici româneşti (la Malainița şi Isacova), şase troițe amplasate în locurile încărcate de istorie ale românilor şi cinci clerici. „Cu osteneală şi plini de credință, vom face astfel încât, precum pasărea Phoenix, toate bisericile să se ridice la loc. Aşa înțeleg eu de acum înainte menirea mea pe acest pământ. Sunt recunoscător tuturor celor care m-au îndrumat şi mi-au călăuzit bucuriile şi necazurile printre românii mei", a spus Alexandrovici.

A şasea troiță românească a fost amplasată în luna iunie de către Protopopiatul Ortodox Român „Dacia Ripensis" şi Societatea Culturală „Ariadne Filium", în locul numit „Câmpul Giani" din localitatea românească Metonița, din Valea Timocului, Serbia. Ultima troiță a fost sfințită în 21 iulie, în satul românesc Neresnița, comuna Cuceva. „Credincioşii români duc lipsă de biserici în cele peste 154 de sate ale lor. Până în anul 1833, în acestea fuseseră construite aproape 90. Ele nu mai sunt, sunt ruinate sau nu le mai aparțin. De aceea, vom pune mai întâi troițe, care şi ele simbolizează altarele unde românii se pot ruga în româneşte şi pot asculta slujbe în limba lor maternă", a afirmat Alexandrovici. Celelalte troițe au fost amplasate în perioada anilor 2009-2011, în localități cu populație majoritar românească: Sârmănovaț, Geanova, Isacova, Şipicova şi Gorneana. La evenimentul de la Metonița au participat PS Daniil şi preoții protopopiatelor româneşti Horreum Margi, Metonița şi Zlocucea şi Malainița şi Remesiana.

Gheorghe Miron
Ziua de Vest

Noi şi bulgarii

În istoria noastră lungă şi complicată am avut parte de multe, de lupte cu vecinii, cu imperiile care ne-au călcat sau intenționat să ne ocupe sau să ne împartă, cu năvălitori, cu tot ce putea încerca un popor statornic. Situația noastră s-a complicat enorm şi prin faptul că am rămas o insulă latină într-o mare slavă, lovită dintr-o parte de o forță fino-ugrică. Şi rezultatele s-au văzut: poporul român latin a fost redus tot mai mult ca şi areal de răspândire, până a ajuns cam la situația de astăzi. Nu mai există români în câmpia panonică, deşi ei existau înainte de sosirea ungurilor, erau chiar foarte mulți. Românii din sudul Dunării au

ajuns o minoritate persecutată şi nu se ştie dacă în câteva zeci de ani vor mai exista. La fel şi în Balcani. La est de Nistru, de la o comunitate importantă, care la jumătatea secolului trecut se extindea destul de numeroasă şi dincolo de Bug (vezi studiul lui Anton Golopenția din 1942, Românii de la est de Bug), astăzi nu mai putem vorbi de români ca şi de o comunitate, poate doar ca şi de elemente uitate în masa de locuitori de acolo.

Dar cum şi de ce s-a ajuns la o astfel de situație care astăzi ni se pare atât de greu de înțeles şi de crezut? Mai ales de ce? De ce românii au fost practic exterminați pe vaste teritorii, şi au ajuns să trăiască majoritari doar în arealul actual? De ce românii protejează minoritățile aflate pe teritoriul lor, în timp ce alții fac toate eforturile să extermine şi să deznaționalizeze minoritățile române de pe la ei?

Nimeni nu ar putea da un răspuns satisfăcător la aceste întrebări. S-ar putea scrie tomuri întregi, mii de pagini, şi tot nu cred că am găsi răspunsurile. Adevărul este unul singur, toți vecinii noştri de ieri şi de azi ar fi mult mai bucuroşi dacă noi nu am fi existat. Sau dacă am fi încetat să existăm, la un moment dat în decursul istoriei. Şi pentru asta nu au precupețit niciun efort, şi nici astăzi situația nu este mult diferită.

În disperarea noastră de a găsi un singur vecin despre care să putem spune că ne este aliat şi prieten (afară de Marea Neagră), ne-am îndreptat privirile în jur. Inițial, am sperat că bulgarii ar putea fi aceştia, din moment ce dinspre ruşi şi unguri, mai târziu austro-unguri, nu aveam la ceva bun să ne aşteptăm, după istoria însângerată a relațiilor noastre. Istoric vorbind, de la bulgari am fi avut cele mai multe motive să ne aşteptăm la o bună relație, chiar alianță.

Frăția româno-bulgară

Bulgaria a apărut ca stat pe harta Europei şi în urma jertfei noastre de sânge care ne-a adus independența, în războiul de la 1877-1878, la Plevna, Grivița, Rahova, Vidin şi Smârdan. Până atunci, toți patrioții naționalişti bulgari asupriți de imperiul otoman îşi găseau refugiu şi protecție în România, de unde îşi puteau desfăşura fără intervenții sau obstrucționări activitatea lor naționalistă. După apariția Bulgariei, la un moment dat, chiar s-a vehiculat intens ideea unirii României şi Bulgariei sub sceptrul regelui Carol I, după detronarea țarului Alexandru de Battemberg (1879-1886). Chiar Stambulov, dictatorul Bulgariei, i-a oferit regelui Carol I al României coroana Bulgariei. Manifestul adresat românilor la 1885 de către patriotul bulgar Zaharia Stoianov, şeful delegației venite la Bucureşti spre a pregăti uniunea personală a Bulgariei cu România, reliefa sentimentele bulgarilor față de România, cel puțin atunci.

Gravura din presa vremii. Atac la Plevna

Un fragment:

„Nu există un singur bulgar, mai mult sau mai puțin inteligent şi patriot, care să nu fi călcat pământul liber al României şi să nu se fi folosit de ospitalitatea frățească a românilor. Într-o epocă de jumătate de secol, într-o epocă neagră şi groaznică pentru noi, privirea poporului bulgar a fost pururea ațintită asupra malului stâng al Dunării. Tot ce era onest şi nobil, tot ce avea vreo inițiativă era cuprins de ideea de a salva patria sa nenorocită, tot ce n-a putut să respire în Bulgaria robită, lucra şi trăia în sfânta Românie. Îmi aduc aminte, precum îşi aduc aminte toți amicii mei, că cuvintele: România, Bucureşti, Ploieşti, Giurgiu, Brăila, Galați, şi aşa mai departe, au fost pentru noi cuvinte sfinte şi egale cu cuvinte din Sfânta Scriptură. Când vreunul din patrioții noştri, prigonit crud de guvernul otoman, scăpa în fine din ghearele străinului neîndurător, el găsea refugiul într-un oraş al României. Da, fraților români, pământul vostru a fost pentru noi pământul făgăduit. La începutul renaşterii noastre naționale, cele dintîi voci care

ne treziră din somnul robiei, s-au auzit în România. Țara voastră a fost pentru noi focarul luminat al libertății, speranța în viață nouă, în progres. Deşi vasali puterilor sultanului, românii au îngăduit, ba chiar au patronat organizarea comitetelor revoluționare, au permis lui Pernovski să pronunțe discursurile sale înfocate, au permis lui Liuben Karavelov tipărirea ziarelor „Svoboda" şi „Nezavisimosti". Voi ați permis neastâmpăratului Botev sa ne trimită „Cuvântul refugiatului bulgar" şi apoi să editeze „Znamea", organe de publicitate care, dacă ar fi apărut acum în Bulgaria, ar fi indignat desigur elementele din care se compune tagma trădătorilor patriei noastre mult încercate. Pământul vostru a hrănit pe apostolii libertății bulgare, pe luptătorii uriaşi ai independenței noastre… Salutare dar pământului sfânt al României, fie binecuvântat! România a fost a doua patrie pentru mii de martiri ai noştri.

După eliberarea Bulgariei simpatia poporului român a rămas nemărginită pentru noi. La 1885, când duşmanul năvăli sub zidurile Slivnicei şi Vidinului, când am fost părăsiți de Europa întreagă, atunci numai în Parlamentul român s-a găsit o inimă plină de compătimire pentru noi; numai în Parlamentul român s-a ridicat o voce pentru cauza dreaptă a poporului bulgarului… Din România ne vin razele binefăcătoare ale libertății, razele deşteptării noastre morale… Cu întristare şi amărăciune ne gândim că până acum n-am răsplătit cu nimic poporul român pentru toate acestea. În temelia libertății noastre zac osemintele fiilor României , iar noi nici două cuvinte de mulțumire n-am pronunțat până acum…"

Impresionantă această dovadă de prietenie, nu-i aşa? La acel moment părea că noi şi bulgarii vom fi ca frații, chiar se punea problema unirii sub aceeaşi domnie, a regelui Carol I al României, ba chiar marele Mihai Eminescu pusese un pariu pe această temă, după un document recent descoperit. Atunci, de unde atâta ură a bulgarilor împotriva noastră, doar după câțiva ani? De unde şi de ce? Au fost două lucruri care i-au transformat pe bulgari din cei mai mari prieteni ai noştri în unii dintre cei mai îndârjiți duşmani. Dar să vedem contextul în care s-a petrecut această transformare.

După războiul ruso-româno-turc din 1877-1878, în urmă căruia Bulgaria a apărut pe hartă, pacea de la San Stefano (3 martie 1878) le dădea bulgarilor un teritoriu imens, cu ieşire la patru mări, respectiv Marea Neagră, Marea Egee, Marea Adriatică şi Marea Marmara. Dar pacea de la Berlin (1878) le reducea acest teritoriu, lăsând sudul în mâna Turciei, pentru a potoli Rusia, care dorea pentru acest nou vasal al său, respectiv Bulgaria, un teritoriu cât mai vast, pentru a-i fi mai uşor să ajungă la Istambul, cheia Mării Negre şi ieşirea spre Mediterana, conform planului imperial schițat încă de Petru cel Mare. Cum era şi firesc, Rusia vedea în acest război şi această pace doar o simplă etapă spre întinderea posesiunilor ei cât mai mult spre Istambul, în aşa fel încât Marea Neagră să devină o mare rusească. Stăpânind cheia Mării Negre, strâmtorile, acest lucru ar fi devenit un fapt împlinit. De aceea, timp de mai bine de două sute de ani, Rusia a dus nenumărate războaie împotriva Imperiului Otoman, omul bolnav al Europei, cum îi spuneau diplomații secolului XIX, pentru moştenirea acestui imperiu. Când Rusia, respectiv Imperiul Țarist, a ajuns prea departe, au intervenit inclusiv militar puterile occidentale, marile imperii coloniale, care îşi vedeau amenințate posesiunile de ambițiile nemăsurate ale țarilor. Imperiul Britanic se temea de extinderea ruşilor în Asia Centrală, de unde ar fi putut ajunge să amenințe perla coroanei, India. De aici a izbucnit războiul Crimeei (1853-1856), unde Franța şi Anglia au luptat alături de turci împotriva ruşilor, pentru a le stăvili avântul expansionist. În urma înfrângerii Rusiei, diplomații occidentali au decis crearea unui bloc solid care să poată sta în calea ambițiilor expansioniste ale Rusiei către Balcani şi

Istambul. Cea mai bună soluție găsită este crearea unui bloc românesc solid, mai ales că românii nu erau slavi şi s-ar fi împotrivit tendinţelor expansioniste ale Rusiei care ar fi încercat să facă legătura cu slavii sudici, respectiv sârbii şi bulgarii. În acest context ar trebui privită unirea de la 1859, doar la trei ani după încheierea războiului Crimeei. Mai ales că după acest război, Moldovei i se înapoiază sudul Basarabiei, aproximativ actualul Bugeac, parte din Basarabia răpită la 1812.

La 1878, războiul ruso-româno-turc aduce independența României şi apariția pe harta lumii a Bulgariei, mai întâi imensă, conform tratatului de la San Stefano, apoi redusă aproximativ în limitele ei etnice, conform Congresului de la Berlin. Era oarecum normal, patru milioane de bulgari stăpânind un teritoriu de opt milioane de locuitori, doar ungurii mai aveau astfel de pretenții.

Referitor la noi, ruşii ne iau sudul Basarabiei şi „ne dau în schimb" Dobrogea, teritoriu pe care ei nu l-au stăpânit niciodată, deci nu prea aveau cum să-l dea. Dobrogea, majoritar populată de români, a fost stăpânită de turci până atunci, iar înainte de aceştia a fost în cuprinsul Țării Româneşti a lui Mircea cel Bătrân, iar înainte de el, în voivodatul românului Dobrotici, de unde îi vine şi denumirea. Dobrotici, aliatul lui Mircea cel Bătrân, murind fără urmaşi, şi-a lăsat voivodatul acestuia.

De la prieteni la duşmani

Două mari probleme au transformat prietenia şi iubirea bulgarilor față de noi în cea mai aprigă ură, pe lângă caracterul poporului ca şi neam uralo-altaic, cu influențe slave, care s-a văzut deodată, de la popor supus turcilor la un mic imperiu, iar apoi redus la limita lor etnică.

Prima a fost chestiunea macedoneană.

Populația aromână din Pind era numeroasă, dar prea risipită şi prea departe de granițele țării pentru a putea fi subiectul unei acțiuni de încorporare a ei în granițele statului român. De aceea toate acțiunile statului român au fost de păstrare a caracterului ei etnic, dar şi acestea foarte timide. Dar în contextul luptei popoarelor balcanice pentru moştenirea putredului Imperiu Otoman, populația aromână a devenit victimă, prinsă între acțiunile de grecizare şi cele de bulgarizare. Iar acestea se manifestau cu violență, cu flinta, cu cuțitul şi toporul. Aromânii erau prinşi între bandele de antarți greci şi cele de comitagii bulgari. Nu cred că s-ar putea scrie vreodată o istorie completă a suferințelor aromânilor în acea perioadă, precum şi a celor rămaşi chiar şi astăzi pradă acțiunilor de eradicare a neamului lor, de ştergere cu desăvârşire a oricăror urme ale apartenenței lor la neamul aromân, ramură a românilor. La fel s-a întâmplat şi se întâmplă cu toți românii rămaşi înafara granițelor statului român, fie că vorbim de cei aflați astăzi în componența Ucrainei, Serbiei, Bulgariei, Ungariei, pretutindeni unde mai există români în imensa mare slavă sau fino-ugrică.

Bulgarii au procedat cu metodă în stârpirea populației aromâne pretutindeni unde a găsit-o, folosind violența extremă, inclusiv asasinatele în masă. Nu a fost îndeajuns, a ucis şi înafara teritoriului său, şi nu s-a sfiit să o facă chiar pe teritoriul României, țara căreia îi datora atât de mult.

În luna iunie a anului 1900 profesorul Mihăileanu, unul dintre conducătorii mişcării naționale aromâneşti este asasinat pe străzile Bucureştilor de către un comitagiu bulgar trimis de Sofia cu această misiune specială. Căpetenia comitagiilor, Sarafov, pusese la cale acest asasinat şi multe altele, tocmai de la Bucureşti. Opinia publică românească se revoltă şi un conflict militar este evitat cu multă greutate. Autorii morali ai crimei au fost dați în judecată de nevoie de către bulgari, dar au fost achitați de justiția bulgărească şi duşi în triumf de populația Sofiei. O tot mai mare aversiune contra României câştiga teren.

A doua a fost problema Dobrogei.

La Congresul de la Berlin, Rusia oferise României Dobrogea ca o compensație pentru răpirea din nou a celor trei județe din sudul Basarabiei. Teritoriul oferit de ruşi cuprindea şi cea mai mare parte a Cadrilaterului, că doar nu dădeau de la ei, ci din teritoriul aflat atunci în stăpânirea Imperiului Otoman. În urma refuzului nostru de a accepta cedarea sudului Basarabiei, Rusia răzbunătoare propusese congresului o frontieră sudică ce trecea imediat pe la sud de linia ferată Cernavodă – Constanța. Intervenția Franței a făcut ca frontiera să fie stabilită ca o linie trasă între un punct la răsărit de Silistra şi Mangalia inclusiv. Urmau o serie de stipulațiuni care trebuiau aplicate de o comisie mixtă, care s-a tergiversat până pe la 1880, când a fost trasată net defavorabil pentru România, în urma reavoinței delegaților ruşi. România a declarat că nu acceptă această frontieră şi şi-a rezervat dreptul să ceară aplicarea strictă a Tratatului de la Berlin, deoarece

nu se respectase voința congresului, lăsând în mâinile bulgarilor Silistra cu forturile ei, cheia apărării întregii regiuni, ca şi o permanentă amenințare împotriva Dobrogei. Mai mult, linia nu era dreaptă, ci făcea două intrânduri dintre care unul se apropia până la 35 km de linia ferată strategică Cernavodă – Constanța.

Între timp ostilitatea Rusiei față de România creştea din ce în ce mai mult, ruşii văzând în ocuparea din nou a sudului Basarabiei doar o etapă în planul lor expansionist. Revenirea Dobrogei la România era necesară, altfel marile puteri nu ar fi acceptat rezoluțiile congresului, din moment ce nu doreau o legătură directă între ruşi şi „frățiorii" lor bulgari. Ori, Rusia tocmai asta urmărea, trecerea Dobrogei la bulgari pentru a-şi asigura accesul direct spre Constantinopol, cheia Mării Negre şi poarta spre Mediterana. Mai mult, creşterea cât mai mare a Bulgariei în dauna tuturor, prin acest aliat fidel şi devotat urmând să controleze întreaga regiune. Iar bulgarii au prins ideea din zbor, devenind roşi de ambiții imperiale nemăsurate şi nejustificate. Numai ca şi un exemplu, proiectul de tratat mult mai ofensiv între Rusia şi Bulgaria din 1909, menit să-l înlocuiască pe cel din 1902, cuprinde şi următoarele: „În cazul unei reuşite fericite a unui război împotriva Austro-Ungariei şi României… Rusia se angajează să facă tot posibilul pentru mărirea teritoriului bulgar cu localitățile cu populație bulgară, situate între Marea Neagră şi malul drept al Dunării." O formă oarecum neutrală care ascunde anexarea Dobrogei la Bulgaria.

Statuia lui Ovidiu-Constanța, dărâmată de bulgari în 1916

România şi războaiele balcanice

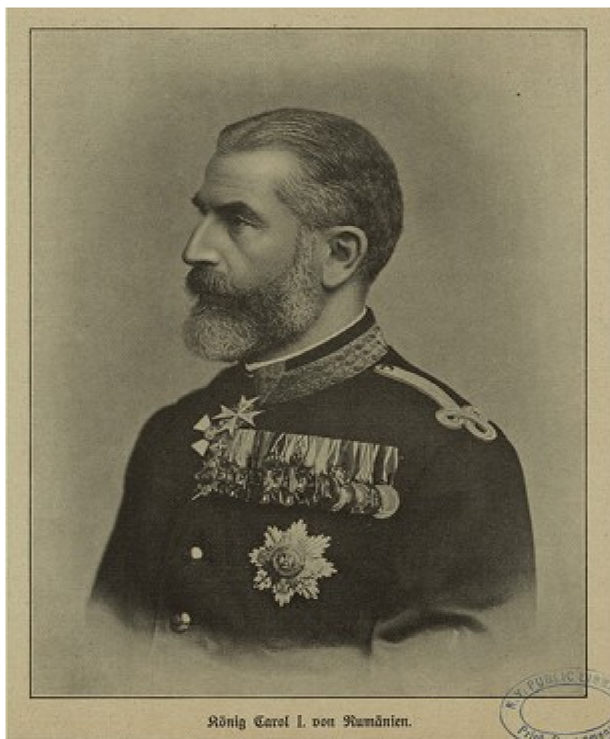
În vara lui 1912, profitând de situația dificilă în care se găsea Turcia şi îndemnate de ruşi, Bulgaria, Serbia, Muntenegru şi Grecia se aliară şi declarară război Turciei pentru posesiunile europene ale acesteia, la 18 octombrie 1912 (stil nou, respectiv 5 octombrie stil vechi).

Turcii se arătară mai prejos de cea mai pesimistă aşteptare, în câteva săptămâni toată Tracia, Macedonia şi Serbia veche erau în mâna aliaților, turcii apărând doar bariera de la Ceatalgea,
din fața Constantinopolului, şi trei cetăți, Adrianopol, Scutari şi Ianina. Puterile europene, speriate de posibilitatea extinderii conflictului balcanic într-unul european (cum de altfel s-a întâmplat doi ani mai târziu), forțară încheierea unui armistițiu la 3 decembrie, tratativele urmând să aibă loc la Londra. Trageri de timp, negocieri sterile, apoi o lovitură de stat a junilor turci aduce la putere pe Mahmud Şevket, iar luptele reîncep, terminându-se cu căderea celor trei cetăți turceşti.

De la declararea războiului, România îi asigurase pe bulgari de deplina sa neutralitate, invocând principiul echilibrului balcanic. Nu avea împotrivă lupta pentru îmbunătățirea situației creştinilor din Imperiul Otoman, dar era pentru menținerea integrității Turciei. Guvernul român adăugase însă: „Dacă totuşi, schimbări teritoriale se vor produce în Balcani, România va avea şi ea să-şi spună cuvântul său". La Londra, când era clar că schimbări profunde se vor produce în Balacani, România a cerut o compensație teritorială la frontiera disputată a Dobrogei. România a cerut jumătatea nordică a Cadrilaterului, până la linia Rusciuc – Silistra – Şumla – Varna, deci o fâşie de teritoriu la sud de frontiera dobrogeană, până la limita

Turtucaia – Balcic, teritoriu locuit predominant de turci, apoi de găgăuzi, bulgarii fiind în minoritate. Era nevoie de această compensaţie, în ideea că Bulgaria se mărise considerabil şi devenise extrem de agresivă faţă de vecinii ei, o atitudine imperialistă susţinută din umbră de către Rusia. Iar această linie este o necesitate strategică, din punct de vedere militar. Linia care o face spre sud-est asigură protecţia capitalei noastre la un atac dinspre sud. Bucureştiul este la o distanţă mică faţă de Dunăre, orice forţare a fluviului de către o armată ameninţând direct capitala. Dar existenţa liniei de frontieră spre sud-est asigură protecţia capitalei, prin faptul că o armată ce ar încerca să treacă fluviul va putea fi atacată din flanc de pe această linie, sau i-ar fi tăiate liniile de comunicaţii. Exact aşa s-a întâmplat în 1916, când armata germano-bulgaro-turcă a lui Mackensen nu a putut merge direct spre Bucureşti, în ciuda superiorităţii lor, ci pentru a nu fi atacaţi din flanc, mai întâi au trebuit să respingă trupele noastre până în Dobrogea, abia apoi să treacă Dunărea spre Bucureşti.

La pretenţiile României, Bulgaria cere protecţia Rusiei, iar aceasta merge atât de departe încât la 30 ianuarie ne trimite o notă în care ameninţă cu războiul. Încurajaţi de ruşi, bulgarii refuză orice tratative. Atât Rusia, cât şi Austro-Ungaria erau direct interesate în Balcani şi făceau manevrele şi presiunile de rigoare. Tergiversările tipic balcanice în semnarea păcii îi exasperară pe englezi până într-atât încât la 15 mai 1913, Sir Edward Grey, ministrul de externe britanic, a trimis o notă presei şi delagaţiilor: „Sir Edward Grey a înştiinţat pe delegaţii balcanici că acei care doresc să semneze preliminariile păcii trebuie să o facă fără întârziere. Cei care nu sunt dispuşi să semneze, vor face mai bine să părăsească Londra, deoarece e inutil pentru ei să rămână aici şi să continue o discuţie al cărei unic rezultat e o amânare fără de sfârşit." Două zile mai târziu, delegaţii semnară pacea prin care Turcia ceda toate provinciile sale europene. Dar cearta dintre aliaţi pentru împărţirea prăzii se mută în Balcani şi în capitalele statelor interesate, Rusia făcând eforturi pentru a împiedica izbucnirea unui război între aliaţii de ieri, iar Conferinţa ambasadorilor de la Petersburg luă asupra ei sarcina de a aplana conflictul bulgaro-român pe chestiunea graniţei dobrogene.

König Carol I. von Rumänien.

Al doilea război balcanic şi intervenţia României

Megalomania şi agresivitatea Bulgariei se accentuară, pretenţiile sale asupra teritoriilor smulse Turciei întrecând orice aşteptări. Simpatia Rusiei se mută asupra Serbiei, în timp ce Austro-Ungaria susţinea Bulgaria, în dorinţa ei de a slăbi Serbia şi eventualele ei pretenţii asupra teritoriilor locuite de sârbi din cuprinsul monarhiei dualiste. Războiul între foştii aliaţi devenise inevitabil, iar acum sârbii şi grecii fac propuneri de alianţă României, deşi iniţial toţi o doreau în afara disputelor. Cancelariile europene se îndreptau tot mai mult asupra României, devenită factor de echilibru, mai mult, ea devenise arbitrul în Balcani.

Deşi ţarul Nicolae al Rusiei ameninţase direct pe cei ce ar porni războiul între fraţi, la 16/29 iunie 1913, la ordinul direct al ţarului Ferdinand al Bulgariei, bulgarii dezlănţuiră un atac devastator asupra sârbilor pe întregul front. Cu toate că exista o alianţă secretă între România şi Puterile Centrale, între care şi Austro-Ungaria, încă din 1883, interesele României şi opinia publică îi cereau să meargă împotriva bulgarilor susţinuţi deschis de Austro-Ungaria. La 20 iunie/3 iulie 1913 primul ministru Titu Maiorescu supunea regelui Carol I decretul de mobilizare al armatei române.

Intenţia comandamentului român era să ocupe Cadrilaterul cu o armată secundară şi în acelaşi timp forţa principală să treacă Dunărea şi să înainteze rapid către Sofia spre a dicta încetarea războiului şi încheierea păcii. Regele Carol trecea pentru a doua oară Dunărea în fruntea armatei române. Prima dată

pentru a aduce independența României şi să ajute la crearea statului bulgar. A doua oară, 36 de ani mai târziu, pentru a da o lecție vecinului ingrat şi agresiv şi pentru a aduce linişte Balcanilor.

Corpul V de armată, sub comanda generalului Culcer, cu o divizie de rezervă, ocupă Cadrilaterul până la linia Turtucaia – Balcic. În acelaşi timp masa principală trecuse Dunărea între Bechet şi Turnu Măgurele. Corpul I armată şi divizia 1 cavalerie au trecut pe vase pe la Bechet, îndreptându-se spre Rahova, iar divizia 1 cavalerie sub comanda generalului Bogdan apucă oblic spre sud-vest, spre nodul de comunicații Ferdinandovo, tăind retragerea din fața sârbilor a armatei bulgare comandate de generalul Kutincev. O brigadă bulgară trecuse deja de Ferdinandovo şi se îndrepta spre Sofia prin pasul Ginci, când ariergarda intră în contact cu divizia de cavalerie a generalului Bogdan (10 iulie). Acesta manevră foarte bine, încât bulgarii, deşi superiori, crezură că au în față trupe mult mai numeroase. Prin telegrama expediată de generalul Sirakov şi interceptată de români, acesta spunea că are în față avangarda unui corp de armată cu şapte baterii de artilerie. Bulgarii se demoralizară şi întreaga brigadă a fost luată prizonieră de divizia lui Bogdan. Armata lui Kutincev se descompuse, dezertorii şi prizonierii fiind dezarmați şi lăsați să se întoarcă la casele lor.

Sub protecția acestei flancgarde, corpurile II, III şi IV, cu o divizie independentă de cavalerie şi câteva divizii de rezervă trecură Dunărea pe la Corabia. Podul pregătit dinainte, construit din portiere de câte cinci pontoane metalice cuplate, a fost lansat în şapte ore, succes remarcabil pentru pontonierii români. Ajunse pe teritoriul bulgar, trupele noastre înaintară cu viteză în câteva zile fiind în Balcani. Corpul I era la Orhania, ocupând trecătoarea Arab-Konak, poarta Sofiei. Din înălțimea pasului, soldații români vedeau noaptea luminile capitalei, iar aviatorii români, utilizând pentru prima oară aeroplanul în război, planau deasupra Sofiei. Corpul IV era Etropol, iar elemente înaintate erau Tatar-Bazargic, înaintând până la 10 km de Filippopol, recunoaşteri de patrule făcură legătura cu armata greacă.

În 18 zile armata română fusese mobilizată, concentrată, trecuse Dunărea şi ajunsese la 20 km de Sofia şi 10 km de Filippopol, trecuse Balcanii şi făcuse legătura cu armata greacă. Capitala inamică, Sofia, lipsită de apărare, era la dispoziția românilor. La 5/18 iulie, regele Ferdinand al Bulgariei adresă regelui Carol al României rugămintea de a stopa înaintarea trupelor române, declarându-se gata de a primi condițiile României şi a începe tratativele de pace. Intervenția din Bulgaria a arătat capabilitățile şi entuziasmul armatei române, prezentându-se la mobilizare un număr mult mai mare decât cei chemați, dar a relevat şi unele slăbiciuni, cum ar fi vulnerabilitatea la epidemii. Din păcate, în entuziasmul general, nu s-au tras învățămintele necesare.

Modificările teritoriale după Pacea de la Bucureşti

Pacea s-a încheiat la Bucureşti, tratativele fiind conduse de Titu Maiorescu. România ieşise din acest război cu Cadrilaterul, cu un prestigiu european considerabil mărit, dar şi cu un duşman implacabil în care toată ura născută din invidie, deziluzie şi umilința îndurată lua proporții exaltate. Deşi generalul Fiicev, delegatul Bulgariei la Bucureşti, recunoştea că Bulgaria achita nota de plată la care o condamnase lăcomia şi miopia ei politică.

Şi datorită intervenției în războiul balcanic, relațiile României cu Puterile Centrale au continuat să se răcească iremediabil, în schimb România se apropia din ce în ce mai mult de alianța franco-rusă.Nu degeaba Nicolae Iorga a spus „campania din Bulgaria a fost primul capitol al războiului României contra Austro-Ungariei".

Monumentul de la Smârdan
distrus de naţionaliştii bulgari în 1916

Urmările până astăzi

Când România a intrat în războiul mondial, a fost asigurată de ruşi că nu trebuie să-şi facă probleme cu bulgarii, deoarece aceştia nu vor îndrăzni să lupte împotriva eliberatorilor şi protectorilor lor. De aceea ne-au promis două divizii în Cadrilater, pentru a-i descuraja pe bulgari de la orice atitudine belicoasă. Chiar şi soldaţilor ruşi din aceste divizii li s-a spus ca în cazul puţin probabil în care ar fi atacaţi, să strige tare „Ruskii!" şi bulgarii îi vor lăsa în pace.

Nu numai că nu s-a întâmplat aşa, dar Bulgaria a atacat în Cadrilater fără declaraţie de război, aceasta fiind trimisă a doua zi. Un alt eveniment în războaiele moderne, când atacul a fost dat înainte de a se trimite vreo declaraţie de război a fost numit „Ziua infamiei", respectiv 7 decembrie 1941. Declaraţia de război ar fi trebuit înmânată la Washington chiar în momentul atacului, dar din cauza redactării dificile a declaraţiei şi a decodificării încete a mesajului cifrat de la Tokio către ambasada japoneză, a fost înmânată câteva ore mai târziu. Şi a fost „ziua infamiei". Iar când bulgarii ne-au atacat fără declaraţie de război, alături de turci şi germanii conduşi de Mackensen

Tot bulgarii s-au comportat cu brutalitate în timpul ocupaţiei, tot ei au răsturnat statuia lui Ovidiu din Constanţa, în ideea că această provincie va rămâne pe veci a lor, deci să şteargă tot ce amintea de latinitatea ei, tot ei nu s-au dat duşi din Dobrogea chiar dacă războiul era terminat şi ei învinşi.

În 1940, când după ultimatumurile şi cedările Basarabiei şi nordului Bucovinei, apoi a Ardealului de Nord, situaţia noastră era mai dificilă, bulgarii au cerut Cadrilaterul. L-am cedat şi am făcut şi schimburi de populaţie, pentru a nu rămâne vreun motiv de dispută.

Din fericire, astăzi suntem aliaţi în NATO şi UE, dar nu putem să nu remarcăm excesele de maliţiozitate şi superioritate la adresa noastră cu fiecare ocazie, deşi ar fi bine ca fiecare să-şi vadă bârna din ochiul lui mai întâi.

Dar există un aspect în care politica şi apucăturile bulgarilor nu s-au schimbat: tratamentul faţă de minorităţi. Bulgarii au o lungă istorie în încercările lor de deznaţionalizare a minorităţilor, chiar şi în perioada comunistă, în anii 80, a ieşit un scandal serios referitor la practica bulgarizării numelor etnicilor turci.

Acelaşi lucru se petrece chiar şi astăzi faţă de minoritatea română, ca o constantă, ieri aromânii din Macedonia şi azi cei din nord-vestul Bulgariei. O serie de reportaje au documentat soarta şi situaţia românilor din Bulgaria.

„Românii din Bulgaria se pot împărţi într-un sector timocean, un sector dunărean (care se întinde de la râul Timoc şi până la litoralul Mării Negre) şi un sector, în interiorul ţării şi al Munţilor Balcani. Sub raportul numărului lor, cu toata grija bulgarilor de a-i scoate în statistici cât mai puţini, există numeroase statistici credibile, citate mai recent, după care numărul românilor din Bulgaria s-ar ridica la 250 000 iar al aromânilor la 150 000. După alte statistici, numărul real al acestora ar fi cel puţin dublu." Mai mult, comunitatea românească nu este recunoscută de către oficialităţi, tocmai într-un stat UE care s-a angajat să protejeze drepturile minorităţilor. Din păcate, nici statul român nu este prea interesat de păstrarea identităţii culturale a acestor fraţi, altfel nu ne explicăm tăcerea continuă asupra acestui subiect, mai ales când există posibilitatea unor negocieri directe, între vecini şi aliaţi.

O analiză de Cristian Negrea

Noi şi sârbii

Spuneam în articolul Noi şi bulgarii că, înconjuraţi de o mare de slavi şi fino-ugrici, care nu au precupeţit niciun efort pentru a ne desfiinţa ca neam şi naţiune şi care au folosit fiecare ocazie posibilă pentru a ne şterge de pe hartă şi chiar de pe faţa pământului, ne-am căutat cu disperare vecinii care ne-ar fi putut fi prieteni şi aliaţi, alţii decât Marea Neagră. Primii spre care ne-am îndreptat privirile au fost bulgarii, care ne datorau atât de mult, chiar şi existenţa lor ca şi stat, obţinută inclusiv prin sângele şi baioneta dorobanţului român. Dar la nici douăzeci şi cinci de ani mai târziu, după ce ar fi dorit o uniune cu România, atitudinea bulgarilor s-a schimbat radical, ajungând mai târziu ca bulgarul să ne fie la fel de duşmănos ca rusul sau ungurul. Toate acestea le-am discutat în articolul susmenţionat.

Dezamăgiţi de bulgari, ne-am îndreptat spre sârbi. Multe ne legau de acest popor dârz şi încercat, trecut prin furcile caudine ale istoriei, la fel ca şi noi. Dar, ce am văzut în cazul bulgarilor, vom vedea şi în cazul sârbilor. Recunoştinţa între oameni este un lucru rar, cu atât mai rar este în cazul popoarelor. Un prim ministru britanic spunea că naţiunile nu au prietenii eterne, ci doar interese eterne. Poate de aici i se trage Angliei porecla de Perfidul Albion. Dar sunt necesare câteva cuvinte despre sârbi, istoria lor şi mentalul acestui popor.

Bătălia de la Kosovopolje

Pare oarecum ciudat că pentru sârbi, momentul lor de referiţă în istorie, punctul central de care se leagă permanent este bătălia de la Kosovopolje, sau Câmpia Mierlei, din 1389. Este întradevăr discutabil de ce momentul lor de glorie în istorie îl reprezintă tocmai o înfrângere categorică, în urma căreia statul sârb, până atunci o putere medievală, dispare, ajungând sub ocupaţie turcească pentru cinci sute de ani. Bătălia de la Kosovopolje de la 1389 reprezintă pentru sârbi o culme, un vârf al rezistenţei antiotomane, dar ea este o înfrângere categorică care a dus la dispariţia lor ca stat. Iar ca să faci din această bătălie o epopee şi prin asta o supradimensionare a rolului antiotoman al sârbilor în istorie mi se pare o tentativă de deformare şi de minimizare a eforturilor celor care au luptat şi s-au opus sute de ani expansiunii otomane. Am aici în vedere pe români, pe unguri (până la 1526, când Ungaria este transformată în paşalâc), pe polonezi, pe toţi cei ce au apărat Europa de pericolul musulman timp de sute de ani de la 1389 încoace.

La 1389, Imperiul Otoman era în ascensiune, dar nu ajunsese la apogeu. Constantinopolele va cădea în 1453, Buda în 1526, Viena va fi asediată pentru ultima oară de turci în 1683. Greul luptelor antiotomane va fi dus de popoarele est-europene în cea mai mare măsură în perioada ce a urmat bătăliei de la Kosovopolje. Secolul al XIV-lea reprezintă apogeul luptei antiotomane a românilor, care va continua cu intermitenţe şi în secolele următoare, al XV-lea şi al XVI-lea, dar niciodată Ţările Române nu au fost transformate în paşalâcuri sau provincii otomane, decât unele părţi mai mici ale acestora. Au plătit tribut, ca semn de vasalitate, dar nu au fost desfiinţate, cum s-a întâmplat cu Serbia sau Ungaria, iar de nenumărate ori s-au răzvrătit şi au dus războaie grele împotriva otomanilor.

Dar unde au fost sârbii în această perioadă, ei care se erijează în mari luptători antiotomani? Trebuie menţionat că primele lupte (victorioase de altfel) pe care Muntenia le are cu turcii datează din 1367 când Vlaicu Vladislav (Vlaicu Vodă) îi învinge, deci cu mai bine de douăzeci de ani înainte de bătălia de la Kosovopolje. Chiar şi la această bătălie de la Kosovopolje, sârbii au beneficiat de ajutorul românesc (conform uneia dintre cronici) sub forma unui contingent de luptători munteni trimişi de Mircea cel Bătrân. Este adevărat, lupta a fost cumplită, dar a rămas celebră mai ales prin faptul că şi-au pierdut viaţa ambii comandanţi, respectiv cneazul Lazăr şi sultanul Murad, ucis de Milos Obilici, un nobil sârb. Milos Obilici l-

a ucis pe Murad după bătălie, în timp ce i se închina şi îşi prezenta omagiile învingătorului. Fiul lui Murad, Baiazid, ajunge sultan şi va fi supranumit ulterior Ilderim, adică Fulgerul.

Dar să revenim, unde au fost sârbii în timpul marilor războaie antiotomane duse de popoarele creştine? Îi găsim la scurtă vreme, la şase ani de la bătălia de la Kosovopolje, ca şi soldaţi devotaţi în armata noului sultan Baiazid. Dar şi mai devreme. O acţiune antiotomată victorioasă a regelui ungur Sigismund de Luxemburg în Serbia la 1391 îi găseşte pe sârbii voievodului Stefan Lazarevici în tabăra otomană, luptând împotriva creştinilor. În 1395, Baiazid trece Dunărea pentru a-l supune pe Mircea cel Bătrân şi a ocupa Ţara Românească până la Carpaţi. Sârbii sunt alături de Baiazid ca şi vasali credincioşi, în frunte cu regele Marko, despotul Stefan Lazarevici şi viteazul Constantin Dragaşevici. Legenda spune că în noaptea dinaintea bătăliei, Dragaşevici i-ar fi spus regelui Marko: “Va fi mâine o cumplită bătăile şi mă rog ca Dumnezeu să dea victoria creştinilor, şi fie ca eu să fiu primul căzut în această luptă”. Dumnezeu i-a ascultat ruga, a doua zi amândoi, atât Constantin Dragaşevici cât şi regele sârb Marko sunt ucişi în luptă de muntenii lui Mircea cel Bătrân. Totuşi, sârbii au luptat împotriva românilor, s-au bătut eroic şi de mâna lor au căzut mulţi creştini. Au luptat pentru victoria turcilor, care dacă s-ar fi întâmplat, aceştia ar fi făcut încă un pas spre centrul Europei. Românii au obţinut victoria care i-a oprit pe moment pe otomani. Dar sârbii ce au făcut, înafara dorinţei exprimate de Constantin Dragaşevici? Au trecut de partea creştinilor pentru a le facilita victoria, dând o lovitură otomanilor şi răzbunându-l pe cneazul Lazăr şi pe toţi sârbii căzuţi la Kosovopolje? S-au retras de pe câmpul de luptă descoperind flancul otoman pentru raidul nimicitor al cavaleriei române? Nu, nici vorbă. Au luptat eroic, în linie cu turcii, împotriva românilor şi creştinilor, pentru victoria necredincioşilor cotropitori, pentru ca umbra semilunii să se întindă şi asupra ţărilor române, asta la numai şase ani de la bătălia de la Kosovopolje.

Mai mult, anul următor 1396, la Nicopole, sârbii conduşi de Stefan Lazarevici au dat lovitura de graţie cavalcadei impetuoase dar nechibzuite a cavalerilor burgunzi conduşi de Jean de Nevers, care s-au năpustit la atac ignorând planurile lui Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei, şi ale lui Mircea cel Bătrân, pe motivul pueril conform căruia la gloria victoriei erau îndreptăţiţi ei, cavaleri veniţi din îndepărtata Franţă pentru a zdrobi păgânismul în cruciadă. Nu l-au zdrobit, izbirea lor în flancul drept de către sârbii lui Stefan Lazarevici a însemnat sfârşitul bătăliei, precum şi sfârşitul pentru 3000 de francezi prizonieri decapitaţi din ordinul lui Baiazid. Jean de Nevers, baronul de Coucy şi alţi nobili de marcă au fost răscumpăraţi pe bani grei. Sigismund şi Mircea au reuşit să scape din luptă pentru a continua ani de zile, chiar generaţii, războiul împotriva otomanilor.

Atunci de unde provine această autointitulare, această autoasumare a luptei antiotomane de către sârbi, din moment ce faptele lor şi istoria dovedesc contrariul? De unde şi până unde sârbii apărători ai creştinătăţii de turci? Eventual înainte de 1389 şi spre sfârşitul dominaţiei turceşti în Balcani, în secolul XIX.

Istoria noastră recentă

Înaintea primului război mondial, în al doilea război balcanic, sârbii ne-au fost aliaţi alături de greci împotriva bulgarilor. În primul război mondial, la fel, curentul de simpatie faţă de Antanta din perioada neutralităţii dintre ani 1914-1916 s-a răsfrânt şi asupra eroicilor sârbi. Fiindcă s-au bătut cu mult eroism, inclusiv divizia sârbă care a luptat în Dobrogea i-a depăşit cu mult în bravură pe ruşi.

Dar am fost dezamăgiţi de comportamentul lor, prin care ne-au refuzat o treime din Banat, ajungând să stăpânească pentru prima dată în istorie teritoriu la stânga Dunării, teritoriu românesc, deşi acesta ne era promis chiar prin convenţia din 1916 cu Antanta. Din neam împilat, a ajuns unul expansionist, la fel cum s-a întâmplat iniţial cu bulgarii, fraţii lor slavi.

Norii negri ai celui de-al doilea război mondial s-au adunat mai întâi deasupra României, căreia i s-a cerut Basarabia şi Bucovina de Nord de către URSS la 28 iunie 1940. România făcea parte din Mica Înțelegere, alături de Iugoslavia, Turcia şi Cehoslovacia, până în 1938 – 1939, când Cehoslovacia dispare de pe hartă. Şi în 1939, la împărțirea Cehoslovaciei, României i s-a oferit Maramureşul istoric de pe teritoriul acesteia, dar a refuzat să ia parte la acest rapt. La fel, i s-a oferit partea din Banat de pe teritoriul Serbiei, la data în care Iugoslavia a fost invadată de germani, în primăvara lui 1941. Antonescu a refuzat, dar i-a transmis lui Hitler că în cazul în care trupele maghiare aliate cu Germania vor intra în Banatul sârbesc, cele române vor intra după ele şi le vor combate scoțându-le afară. Dar înainte de asta, la 28 iunie 1940, când am primit ultimatulul sovietic, deşi eram aliați cu Iugoslavia şi tratatul prevedea ca în cazul în care România intra în război cu un alt stat şi un stat terț atacă România, aliatul se obligă să declare război statului terț. Şi reciproca era valabilă. Sârbii ne-au cerut să nu periclităm zona riscând un război cu URSS, singurii care s-au declarat gata să-şi respecte angajamentele au fost turcii.

În perioada comunistă, după tensiuni de graniță în timpul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, s-a ajuns la o destindere şi prietenie în timpul lui Ceauşescu datorită distanțării de Moscova a ambelor state.

În prezent, există numeroşi români în Serbia, atât în Voivodina sau Banatul sârbesc, cât şi pe valea Timocului, iar aceştia nu se bucură de drepturile de care se bucură mai puțin numeroşii sârbi din România, dimpotrivă, sunt prigoniți

Cristian Negrea
www.ziaristionline.ro

„Relațiile româno-iugoslave"

Cadrul real al legăturilor româno-iugoslave, mascate timp îndelungat prin acte formale, de alianță şi declarații de „amiciție"

Sub ochii noştri se desfăşoară o nouă dramă la care asistăm cu cutremurare în suflet, fiindcă am fost şi noi, deşi nu în împrejurări identice, atât de greu încercați.

Nu prejudecăm asupra desfăşurării evenimentelor, dar întrucât această desfăşurare implică fără nicio îndoială posibilitatea unor revizuiri totale de situații şi raporturi, este bine, cred, să câştigăm o vedere cât mai clară şi obiectivă asupra situației şi să ne apărăm fără resentimente, dar şi fără slăbiciune, propriile noastre interese.

Iugoslavia este unul din statele care a beneficiat de cele mai întinse câştiguri teritoriale ca stat succesor al dezmembratei monarhii austro-ungare. Proporția dezvoltării sale teritoriale de la 1913 încoace este într-adevăr interesantă. Vechiul stat sârbesc întins în regiunea Moravei, cuprindea la 1817 numai 43600 km², iar după Congresul de la Berlin a ajuns la 48300 km². În urma războaielor balcanice, încheiate cu concursul României prin Pacea de la Bucureşti, teritoriul Serbiei a sporit la 87300 km², iar prin participarea la războiul mondial s-a constituit statul iugoslav deci cu un teritoriu aproape de trei ori mai mare.

Conflictul de la conferința păcii

Este bine să cunoaştem această evoluție, pentru a putea aprecia just conflictul ce s-a ivit la conferința păcii între noi şi sârbi la chestiunea Banatului.

Articolul III din tratatul nostru de alianță din 14 august 1916 prevedea că „Franța, Anglia, Italia şi Rusia recunosc României dreptul de a anexa de la Austro-Ungaria toate teritoriile specificate la articolul IV". Iar prin articolul IV granițele revendicărilor teritoriale româneşti sunt fixate astfel încât cuprind Banatul întreg. Cu toate acestea drepturile noastre asupra Banatului au fost contestate la conferința păcii de către sârbi şi conferința a adoptat o soluție transacțională, acordând acestora zona bogată a Torontalului şi parte din județul Timiş. Soluția aceasta nu se întemeia nici pe argumente istorice, deoarece

sîrbii sunt populaţie de colonizare şi n-au stăpânit niciodată în trecut acest teritoriu; nici pe realităţile etnice, fiindcă cei 600000 de români şi 400000 de şvabi reprezentau mai mult decât cei 300000 de sârbi. S-au invocat însă motive strategice – necesitatea unei zone de apărare a Belgradului – deşi această zonă nu poate constitui o apărare reală şi Ion I. C. Brătianu, primul delegat al României atrăsese atenţiunea, că „Dunărea era singura graniţă capabilă să evite în viitor procese între noi şi sârbi, aşa cum ele există din nenorocire în Dobrogea, între bulgari şi ţara noastră. Ar fi nenorocit să tranşem sub înrâurirea unor factori vremelnici, o chestiune care poate uşura, sau compromite pentru totdeauna, dezvoltarea relaţiilor între cele două popoare".

…"Vine ora răsplatei"

Au biruit totuşi factorii vremelnici. Imperialismul şi orgoliul sârbesc s-a impus. Apărând cu intransigenţă drepturile românilor asupra Banatului, Ion I. C. Brătianu a fost înfrânt de formidabila coaliţie de ambiţii şi interese pe care o înfruntase, a părăsit conferinţa păcii şi la 12 septembrie 1919 a prezentat demisia întregului cabinet pe motivul nerespectării tratatului nostru de alianţă de către Marile Puteri. Căci, el avea convingerea, exprimată mai târziu într-o conferinţă la Ateneu că în „chestiunile cele mari, în acele de ordin moral care stăpânesc viitorul unui neam, de care sunt legate interesele lui supreme de onoare şi de naţionalitate, nu pot fi preţuri de tocmeală, nu pot fi motive de oportunitate ca să te hotărască a le compromite, coborându-te de pe terenul înalt şi sigur al principiilor. Oricare ar fi vicisitudinile zilelor şi anilor, oricare ar fi durata lor, vine ora răsplatei" (Gh. Brătianu – Acţiunea politică şi militară a României în 1919, pag 38).

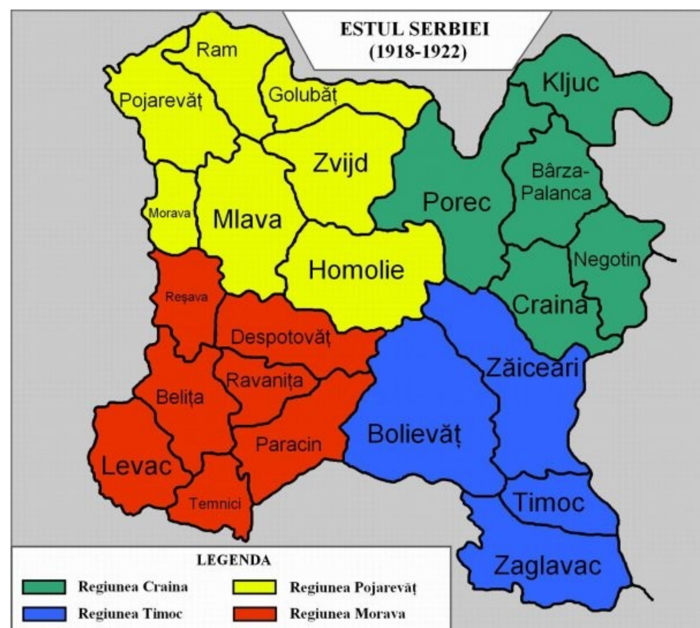
Ion.I.C.Brătianu

Atitudinea Iugoslaviei faţă de minoritatea românească

Raporturile româno-iugoslave de după război, încep deci sub semnul acestui conflict rezolvat printr-o soluţie transacţională susţinută şi de unii bărbaţi politici români şi acceptată de România sub presiunea aliaţilor, în vederea viitoarelor legături politice dintre statele beneficiare ale tratatelor de pace. Aceste legături se vor concretiza între altele, prin constituirea Micii Antante, organism politic menit a cimenta apropierea dintre statele succesoare şi a le asigura hotarele faţă de tendinţele de revizuire. Ar fi fost de aşteptat, ca în vederea intereselor superioare ce erau de apărat în comun, intereselor superioare ce erau de apărat în comun, interese pentru care cele două state au semnat ulterior şi Pactul Înţelegerii Balcanice din 9 februarie 1934, o reală prietenie şi înţelegere să dea şi un conţinut sufletesc legăturilor dintre cele două popoare. Aceasta ar fi fost posibil în primul rând prin asigurarea reciprocă a drepturilor la viaţă naţională pentru minorităţile respective. În timp ce însă România a asigurat prin dispoziţiuni constituţionale, legislative şi administrative drepturile la viaţă proprie naţională, pentru toate minorităţile, fără deosebire, Iugoslavia a făcut discriminări revoltătoare în tratamentul diferitelor minorităţi şi chiar între cetăţenii de acelaşi neam, cum sunt cele trei grupe etnice româneşti, cărora în general li s-a aplicat un regim de opresiune şi abuzuri, în dispreţul tuturor legăturilor noastre de amiciţie şi alianţă. Iată câteva fapte:

După intervenţia României în războiul balcanic şi ca urmare a tratatului de pace de la Bucureşti, s-a stabilit un regim special cu privire la românii din Macedonia sârbească şi grecească, în baza căruia se asigura statului român dreptul de a înfiinţa şi susţine şcoli şi biserici pe seama românilor din Macedonia, pe baza principiului de autonomie şcolară şi bisericească. Astfel, până în 1918, au funcţionat în sudul Iugoslaviei mai multe şcoli primare, un liceu complet şi o şcoală normală-profesională de fete (în Bitolia). Toate aceste şcoli au fost închise imediat după 1918 de către guvernul iugoslav, iar localurile confiscate.

Parohiile române ortodoxe existente în sudul Iugoslaviei înainte de 1918 au fost dizolvate, iar bisericile, construite şi înzestrate cu cheltuiala românilor şi a Statului Român, au fost confiscate pe seama cultului ortodox sârbesc. Citez cazul recent al bisericii, cimitirului şi paraclisului românesc din Bitolia, precum şi al localului liceului românesc din aceeaşi localitate.

În districtele Craina, Morava, Pojarevăț şi Timoc, unde cifra minimă a românilor se poate evalua după statistica oficială la 175000 (în realitate sunt mai mulți), bisericile, mânăstirile şi şcolile româneşti au fost complet suprimate încă din epoca Sârbiei vechi. Nici dispozițiile tratatelor pentru protecția minorităților, nici mai ales raporturile noastre de alianță şi amiciție, nu au adus vreo schimbare în bine în situația culturală a acestor români. Dimpotrivă. Un ziar românesc dacă pătrunde acolo, este considerat corp delict şi posesorul pedepsit. Tinerii sunt opriți să frecventeze şcolile din România. În lipsă de biserici şi şcoli naționale, analfebetismul şi sectele religioase s-au răspândit în mod îngrijorător. Preoții sîrbi refuză să boteze pe nou născuți cu nume româneşti. Toate presiunile posibile s-au făcut, din fericire fără rezultate depline, pentru deznaționalizarea acestor români.

Conştiința națională a acestor frați a fost încă atât de puternică încât pe timpul războiului balcanic au cerut o ocupație românească şi alipirea la România, iar la conferința de pace de la Paris au manifestat aceeaşi dorință.

Numai grupul românesc din Banatul iugoslav se bucură de o ocrotire oarecare a intereselor sale naționale în baza tratatului pentru minorități şi a convențiilor speciale. Nu se poate trece însă cu vederea că discuțiunile pentru reglementarea chestiunilor şcolare, începe la Belgrad în 1922, s-au terminat abia în 1933 prin încheierea convenției şcolare respective, ele fiind de repetate ori zădărnicite de Iugoslavia. Iar în chestiunea bisericească s-au dus 12 ani tratative fără rezultat, sârbii nevoind să recunoască tradiția istorică şi caracterul național al bisericii româneşti din Banatul iugoslav. S-a ajuns totuşi la un compromis şi s-a semnat la 2 iulie 1934 la Belgrad o „Convenție relativă la regimul Bisericilor ortodoxe din Banatul iugoslav şi sârbe din Banatul românesc". Această convenție a fost ratificată de către parlamentul român prin legea din 20 iunie 1935. Nu a fost ratificată nici până azi de Iugoslavia şi ratificarea nici n-ar mai fi fost posibilă, deoarece conform uzanțelor parlamentare sârbeşti ea urma să se facă în cel mult doi ani de la semnare. Situația celor două biserici şi-a urmat deci starea de fapt, în dauna prestigiului bisericii şi statului român.

Sârbii şi permanența revendicărilor teritoriale

Toate aceste atitudini caracterizează îndeajuns tendința contantă a politicii iugoslave față de elementul românesc. Această tendință este concretizată astfel de către profesorul universitar Duşan Popovici: „Politica noastră națională de stat cu privire la Voivodina trebuie să aibă în vedere trei probleme fundamentale :

1. Schimbarea rapoartelor etnice în favoarea noastră

2. Reîmprospătarea maselor largi ale noastre

3. Încopcierea intelectualilor noştri la adevărata cultură, care desigur este numai cultura sârbească (P Nemoianu Sârbii şi Banatul, pg 77)

Nu trebuie să uităm apoi, că sârbii nu au renunțat niciodată la revendicări teritoriale față de România. Recruții sârbi învață că duşmanii cei dintâi sunt românii. „Poporul şi armata noastră nu vor uita

niciodată amara lor soartă, deoarece este adânc şi cu sânge întipărită în inimile şi mintea noastră, iar gândul nostru va fi îndreptat spre acele ținuturi (Timişoara şi Banatul Românesc!) până când istoria nu va repara nedreptatea"- scria ziarul „Politika" prin pana generalului activ N. Tolovici, la împlinirea celor 10 ani de la unire.

Dacă vă mai amintiți, că în zilele tragice pentru noi din 26 şi 27 iunie trecut, amicii şi aliații noştri nu ne-au acordat niciun sprijin, sfătuindu-ne să ne jertfim în interesul păcii; că o parte din presa iugoslavă făcea în acea vreme cor cu duşmanii noştri pe tema revizionismului, susținând că Bucovina este o regiune de origine pur slavă, că moldovenii din Basarabia sunt un trib deosebit de români, care întrebuințează în toate împrejurările limba rusească, că „România a primit prea mult pământ şi deci o revizuire a frontierelor este necesară, pentru că ea este justă", socotesc că am schițat destul de complet cadrul real al legăturilor româno-iugoslave, mascate timp atât de îndelungat prin acte formale de alianță şi declarații tot atât de formale de „amiciție"

Ziarul Ardealul, 20 aprilie 1941

Gheorghe Gh. Popa

O recunoaştere a valorii unui om CRISTEA SANDU-TIMOC

Miercuri 03.08.2011 a avut loc, cu ocazia Zilei Timişoarei, în sala de festivități a Primăriei Timişoara decernarea diplomei de excelență domnului Cristea Sandu Timoc pentru întreaga activitate dedicată păstrării identității şi spiritualității româneşti. Diploma a fost înmânată de către primarul municipiului Timişoara domnul Gheorghe Ciuhandu care a mulțumit domnului Cristea Sandu- Timoc pentru toată munca ce o depune în slujba poporului român.

Personalitate marcantă a vieții culturale bănățeano-timocene, Cristea Sandu-Timoc s-a născut în Dacia Sud-Dunăreană/ Aureliană, la 8 septembrie 1916, în satul Zlocutea, comuna Negotin, din regiunea Timoc, partea care ține astăzi de Serbia; autoritățile sârbeşti au schimbat numele satului său natal, Zlocutea, de pe malul râului Timoc, în Alexandrovac.

Este fiul Gherghinei (n. Rima) şi a lui Petru Sandu, țărani. Face primele patru clase în limba sârbă în localitatea natală. Trecând clandestin frontiera, urmează cursurile liceului la Turnu Severin (1929-1932), continuate la Şcoala Normală din Târgu Jiu şi încheiate, în 1937, la Şcoala Normală din Craiova. Între 1945 şi 1949 este student la Facultatea de Drept a Universității din Bucureşti. A frecventat în acelaşi timp Academia de Studii Comerciale şi Industriale, secția pedagogică, precum şi Facultatea «Maxim Gorki», abandonată în cele din urmă. Revenit în Iugoslavia după absolvirea Şcolii Normale de la Craiova spre efectuarea serviciului militar la Zdrenjanin, solicită sprijin la oficialitățile pentru înființarea de şcoli în limba română şi fondează la Vârşeț cenaclul Junimea Bănățeană. În 1939 se refugiază în România în urma unui proces pentru propaganda românească. În timpul războiului lucrează în Ministerul de Externe şi al Propagandei, conducând activitatea culturală în Comitetul Românilor Timoceni, al cărui preşedinte va fi între 1942 şi august 1944. În 1945 se află tot în Ministerul de Externe, iar din 1946 la Ambasada României la Belgrad. În 1948, în urma numirii Anei Pauker ca ministru de externe, îşi dă demisia. Este, un timp, cercetător la Institutul de Studii şi Cercetări Balcanice, condus de Victor Papacostea, iar din 1949 funcționează ca profesor la Liceul Zootehnic din Ciacova (Timiş) şi la Liceul de Fete din Timişoara (1951-1953). Arestat, în martie 1953, sub acuzația de „spion titoist", e condamnat la cinci ani de muncă forțată. Ulterior i se schimbă calificarea infracțiunii în „activitate intensă împotriva clasei

muncitoare" şi e condamnat la şase ani de temniţă grea, cu confiscarea averii. Ieşit din închisoare, se angajează secretar-şef şi bibliograf la Facultatea de Agronomie din Timişoara, apoi consilier juridic la Uniunea Judeţeană a Cooperativelor de Consum Banat, de unde se pensionează. Face parte dintre fondatorii asociaţiei ASTRA Română pentru Banat, Porţile de Fier şi Românii de Pretutindeni, devenind secretar general coordonator. **Sandu-Timoc** debutează în 1936 la revista „Izvoraşul", publicând în aceeaşi vreme ziarul „Nădejdea" din Vârşeţ. A colaborat la „Universul", „Curentul", „Timocul", „Revista Fundaţiilor Regale". „Timpul", „Şcoala şi Viaţa", „Orizont", «Familia», „Tribuna", „Steaua", „Folclor Literar" (Timişoara).

În 1990, este primit în rândurile Uniunii Scriitorilor din România, pentru remarcabila-i operă de poet, prozator, folclorist, istoric, operă care, până în clipa de faţă, înmănunchează volumele: *Poezii populare de la românii din valea Timocului,* Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1943; *Istoria românilor timoceni,* Vârşeţ-Serbia, Ed. Nădejdea, 1944; *Cântece bătrâneşti şi doine,* Bucureşti, Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, 1967; *Casa din Dunăre* (povestiri), Timişoara, Ed. Facla, 1974; *Pasărea sufletului* (versuri), Bucureşti, Ed. Eminescu, 1980; *Tăcerea de piatră* (versuri), Bucureşti, Ed. Cartea Românească, 1982; *Coroana munţilor* (povestiri), Bucureşti, Ed. I. Creangă, 1983; *Poveşti populare româneşti*, Bucureşti, Ed. Minerva, 1988; *Tragedia românilor de peste hotare*, Timişoara, Ed. Astra Română, 1994; *Mărturii de la românii uitaţi,* Timişoara, Ed. Astra Română, 1995; *Vlahii sunt români,* Timişoara, Ed. Astra Română, 1997; etc.

Imediat după Revoluţia Anticomunistă din Decembrie 1989, Cristea Sandu-Timoc reia lupta pentru drepturile Dacoromânilor/Valahilor din Timocul de Serbia şi de Bulgaria. În 1992, înfiinţează *Asociaţia de tip Astra Română pentru Banat, pentru Porţile-de-Fier şi pentru Românii de Pretutindeni*, în obiectiv aflându-se bătălia pentru atribuirea „drepturilor Omului" şi Dacoromânilor/ Valahilor din fosta Dacie Sud-Dunăreană, în primul rând, celor din Timocul natal. Sub egida *Asociaţiei de tip Astra Română pentru Banat, pentru Porţile-de-Fier şi pentru Românii de Pretutindeni*, bineînţeles, prin grija „secretarului" Cristea Sandu-Timoc, a patronat în fiecare toamnă, la Timişoara, cele 19 ediţii ale simpozionului *Identitatea Culturală a Românilor*.

Băran Florin Ionel

Oferte pentru românii din Timoc-Serbia şi Timoc-Bulgaria

Donăm:

- **Cărţi pentru bibliotecă.**
- **Haine second-hand pentru copii, femei, bărbaţi inclusiv încălţăminte (9 saci).**
- **Două calculatoare folosite.**
- **5 suluri de hârtie tipografică învechită (aprox. 2500 kg, hârtia de lăţimea 1 m). Rolele se pot dona la diferite organizaţii care le pot folosi la tipărituri de ziare sau alte publicaţii.**
- **„România Liberă" – colecţie ziar din perioada comunistă.**
- **Revista „Magazinul Istoric"-colecţie din perioada comunistă.**
- **Mobilier din stejar masiv nefolosit, în valoare de aprox. 3000 lei: colţar-canapea, 6 scaune mari tapiţate cu pluş, masă 2/1 m, bibliotecă două corpuri (corpul de jos cu 4 uşi şi 4 sertare, corp suprapus cu uşi de sticlă şi rafturi).**

Cererile se vor adresa Astrei Române din Timişoara România, care se vor rezolva de către un comitet, astfel că nimeni nu va putea să profite personal în locul fraţilor români din Timocul Sârbesc şi Bulgăresc aflaţi în nevoie şi fără sprijin din partea Ţării Mume, ceea ce este o ruşine pentru un neam maturizat şi demn.

NU SUNTEM UN POPOR FĂRĂ INIMĂ, NEMATURIZAT ŞI FĂRĂ DEMNITATE!!!

Cum să scriem şi să citim româneşte

Fiecare limbă are alfabetul ei, astfel limba rusa, sârba, bulgară, ucraineană, fiind limbi slave au alfabet cirilic. Popoarele cum sunt: Polonezii, Cehii, Slovacii, Croații si alții, au alfabet latin pentru că acesta are caracter universal şi este raspândit în toata lumea. În felul acesta limba sârbă sau bulgară fără alfabetul latin ar rămâne o limbă limitată doar la cultura slavonă şi n-ar avea deschiderile necesare pentru a-şi înfrumuseța şi îmbunătății cultura pe care o oferă alfabetul şi limba latină. Noi ca Românii aşa numiți Vlahi din Peninsula Balcanică avem nevoie de un alfabet latin, haina potrivită pentru civilizația şi cultura noastră ca popor de origine romană sau latină.

Limba română are 27 de semne sau litere(slove).

Iată alfabetul limbii române:

ALFABETUL

Română sârbă - Exemple

A, a **A, a** – Ana, alb, avion
B, b **B, b** – Barbu, bani, bucuros
C, c **K, k** – Cristina , cocoş, cal, codru
D, d **D, d** – Dana, Decebal, Daci, deal, dor
E, e **E, e** – Eva, Elveţia, Everest, elev, elefant
F, f **F, f** - Florin, farmec, floare
G, g **G, g** – Galaţi, glas, gaină
H, h **H, h** – Horea, hoţ, hoinar, hârtie
I, i **I, i** - Ion, inima,inel, iaurt
J, j **Z, z** - Jana, joc, jena, jos
K, k **K, k** – Kenya, kilogram, karate
L, l **L, l** - Laura, lalea, lene, leu
M,m **M, m**- Maria, Marcel, masa, măreţ
N, n **N, n** - Nicola, Nicoleta, nas, număr, nebun
O, o **O, o** - Oana, oală, oaie, oameni
P, p **P, p** - Petru, Păcală, picior, palmă
R, r **R, r** - Radu, râu, raţă
S, s **S, s** - Sandu, soare, senin, sarmale
Ş, ş **S, s** - Şibenic,, şal, şarpe
T, t **T, t** - Tănase, tren, tată, Turc
Ţ, ţ **C, c** – Ţara Românească, ţap, ţine
U, u **U, u**- Ungaria, urs, urmă
V, v **V, v** – Viorica, vulpe, văduv
X, x - Xenia, xenofob, xerox
Z, z **Z, z** – Zaharia, zodie, ziua, zahăr

Alte semne româneşti:
Ă, ă - casă, masă, mireasă, grasă
Â, â - mâncare, câine, râs, român, sârb
Î, î - învăţător, înţelept, îngheţata
Ţ. ţ - ţară, ţăran, ţânţar, ţeava
Q, q - status-quo
W, w- Walter, Washington
Y, y - Yugoslavia, York

Grupări de litere:
Ge, ge - Gelu, ger, geam
Gi, gi - Gina, ginere, girofar
Ghe, ghe- Gheorghe, ghem, ghete
Ghi, ghi – ghindă, ghiveci, ghiocei
Ce, ce - Cezar, ceas, cetate
Ci, ci - cina, cineva, cireşe
Che, che- cheltuială, cheie, chef
Chi, chi – China, chinez, chin, chipiu

Aceasta rubrică va fi permanenta, apărând în fiecare număr, pentru a putea oferi tuturor alfabetul limbii române, **să învăţăm singuri limba noastră sfântă**

16.04.2012 **CRISTEA SANDU TIMOC**

ASTRA ROMÂNĂ, P-ţa Victoriei nr.3, corp II, ap. 14, Timişoara, România.
astra_romana_timisoara@yahoo.com
Puteţi citi revista noastră săptămânală on-line pe adresa :
http://astraromana.wordpress.com
Rugăm călduros cititorii să urmărească site-ul www.timocpress.info, al fraţilor noştrii din Timoc Serbia, de unde veţi obţine imagini şi ultimele ştiri despre persecuţia românilor. Vă mai rugăm pe toţi să nu ne uitaţi şi să ne trimiteţi e-mail-ul prietenilor şi al tuturor celor care au e-mail-uri în fiecare sat. Noi facem toate aceste proceduri continuu, săptămânal şi gratis. Pentru donaţii:
Cont BCR Timişoara: ***RO33 RNCB 0249022489120001***
Cod fiscal: 3981842 Timişoara-România

Dumnezeu să vă dea sănătate!